

VLADIMIR NABOKOV

Vișele insomniacului

Experimente cu timpul
de Vladimir Nabokov

Antologate, editate și comentate
de Ghennadi Barabtarlo

Traducere din limba engleză
de Veronica D. Niculescu

POLIROM
2019

Cuprins

<i>Prefață</i>	11
Partea 1. Afecțiune cronică	19
Visează, memorie	19
Dunne și teoria lui	24
Experimentul lui Nabokov	37
Partea 2. Jurnal de vise	51
Partea 3. Alte vise	113
Înainte de experiment	114
După experiment	122
În scrisorile către soție	125
În cartea autobiografică	127
Partea 4. Arta visatului	131
Profesionale	139
Prevestitoare	139
Impresii de peste zi	151
Amintiri din trecutul îndepărtat	152
Precognitive	153
Erotice	158
Cuibărite unul într-altul	165
Viața e vis	167
Realism oniric	169
Tatăl	173
Insomnie	178
Partea 5. Timpul artistic	181
Două mistere capitale	181
Romanele de la Montreux	185

Timpul-bumerang	190
Claritatea viziunii	196
Concluzii	210
<i>Operele lui Nabokov citate</i>	217
<i>Bibliografie selectivă</i>	219
<i>Indice de nume</i>	223
<i>Indice al titlurilor lui Nabokov</i>	225
<i>Ilustrații</i>	227

III.

25 ianuarie

7.45 dimineața

Vis: trec pe lângă o ușă dincolo de care aud muzică lentă, muncită, dulce și nesigură. Deschid ușa. Recunosc camera din casa noastră de la St. Petersburg (dar în camera aceea nu era nici un pian). Tatăl meu – cel care cântă, singur, melancolic, stângaci (dar în realitate nu cânta; abia dacă putea ciupi câteva note, și o făcea chiar mai lent ca aici); pare să știe că V. cântă sonata a doua a lui Mozart, dar îmi sună foarte nehotărât și bătrân. Îl recunosc după chelia din spatele capului – asemănare cu Karpovici¹ – și asta <e> neplăcut, mi se pare respingător, în copilărie m-aș fi dus tiptil și l-aș fi pupat pe peticul chel. El se întoarce trist spre mine, o mână mare și moale pe clape, alta în poală. Când remarc numele „Rodolph” în partitura pe care o răsfoiesc (ușor stânjenit, neobișnuit să îl văd pe el, care a fost mereu așa de vesel și însuflețit, într-o stare așa de jalnică) încep să vorbesc despre problema pe care am avut-o recent în a stabili vârsta personajelor din „Dna Bovary”.² Apropos – continui eu – ce tulburător este să găsești undeva în Turgheniev:

„Pe partea cealaltă a străzii mergea un bătrânel de vreo patruzeci și cinci de ani.”³ El nu înțelege, pare uluit, e obosit și apatic. „Păi, îi explic eu voios, fiindcă eu am

1. Mihail Karpovici – vezi nota de la Visul 49.

2. Nabokov a analizat romanul lui Flaubert la cursul despre capodopere literare pe care l-a ținut la Universitatea Cornell începând din 1949.

3. Există un pasaj destul de asemănător în romanul *Un cuib de nobili* (1859) al lui Turgheniev: „Alături de dânsa ședea o femeie zbârcită și gălbejită, de vreo patruzeci și cinci de ani, într-o rochie decoltată, cu o tocă neagră pe cap, afișând un zâmbet sec pe o față concentrată și inexpresivă” (trad. de M. Sevastos și V. Stoian, Editura Rao, București, 2000, p. 49 – n.t.). Pavel Kirsanov, un personaj din *Părinți și copii*

acum aproape cincizeci și doi de ani.“ El pare tot uluit, trist, binevoitor și uluit. Mă trezesc. Avea vârsta mea când a fost ucis.

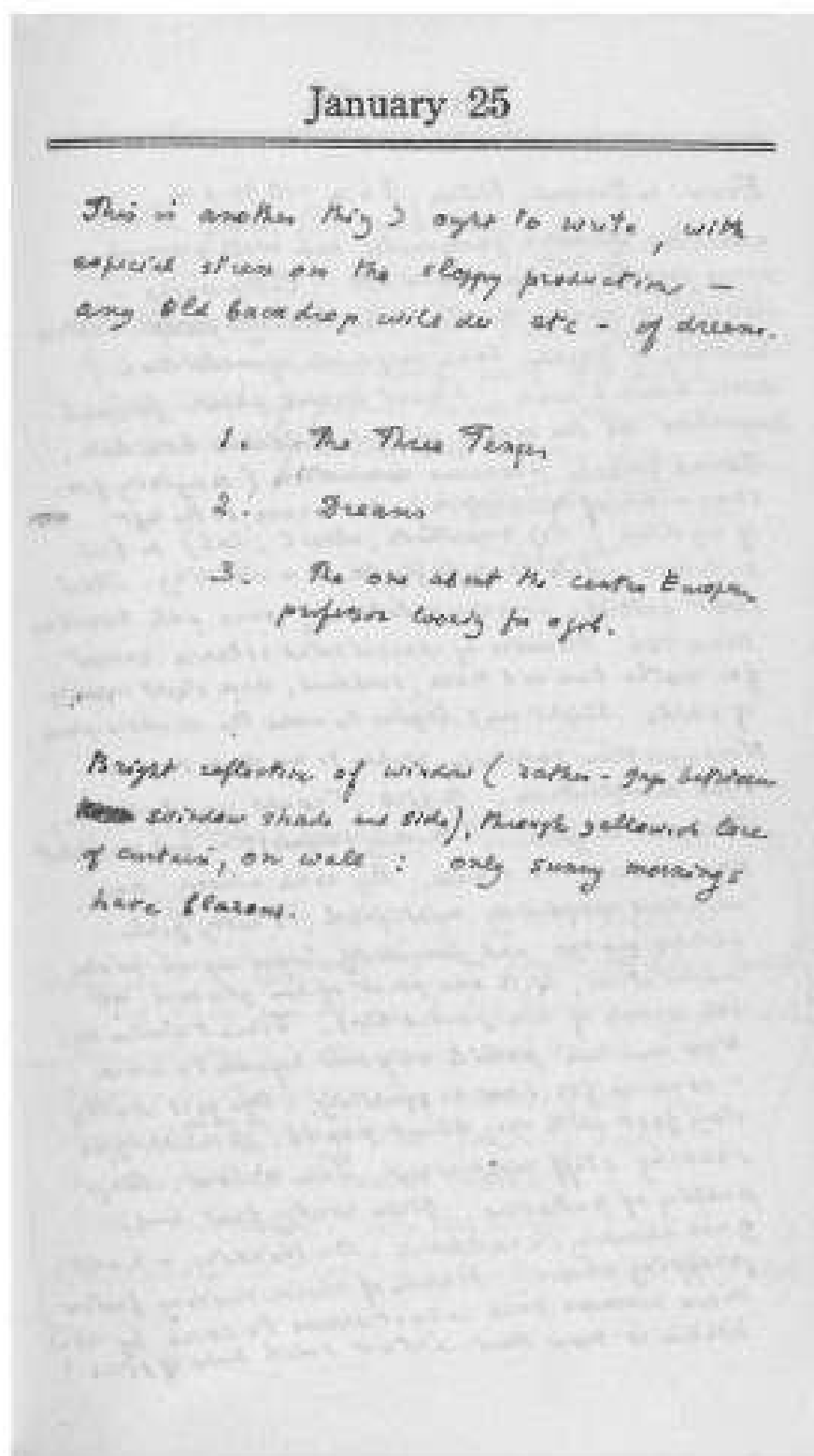

Figura 15B. „Și despre asta ar trebui să scriu...”

(1860), pe care Nabokov l-a predat de asemenea la Cornell, era tot „un bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani”.

■ *Corespondența vârstelor este precisă, mergând aproape până la zile: V.D. Nabokov mai avea nouăzeci și două de zile până la aniversarea de cincizeci și doi de ani când a fost ucis, în 28 martie 1922; când a avut acest vis, fiul său se afla la optzeci și opt de zile distanță de cei cincizeci și doi de ani ai săi. Vezi Visul 38 și, de asemenea, visul lui Feodor Godunov-Cerdințev din ultimul capitol al romanului Darul.*

IV.

25 martie

Vis: încercare de copulare rece și lipsită de plăcere cu o femeie bătrână și grasă (pe care o cunosc vag și pentru care simt aceeași dorință ca pentru o gorilă sau un tomberon de gunoi). Ziua trecută cineva îi spunea cuiva, în prezența mea, că o a treia persoană, un bărbat pe care-l cunosc, se căsătorea – pentru numele lui Dumnezeu – cu o „femeie bătrână și grasă” pe care n-o cunosc, dar al cărei nume suna cam ca al celei pe care am visat-o în noaptea următoare.

23 martie

Vise: în tinerețe „uiți să-ți pui pantalonii”, acum „uiți să-ți pui dinții”.

Altă idee:

Când visăm suntem în starea normală a omului rudimentar, în ajunul trecerii sale în genul *Homo*. Nu *sapiens*, ci „treaz” ar fi o denumire mai potrivită pentru starea actuală a omului.

[1963]

Luni 27 mai. Visat că a murit Kerenski.¹

V.

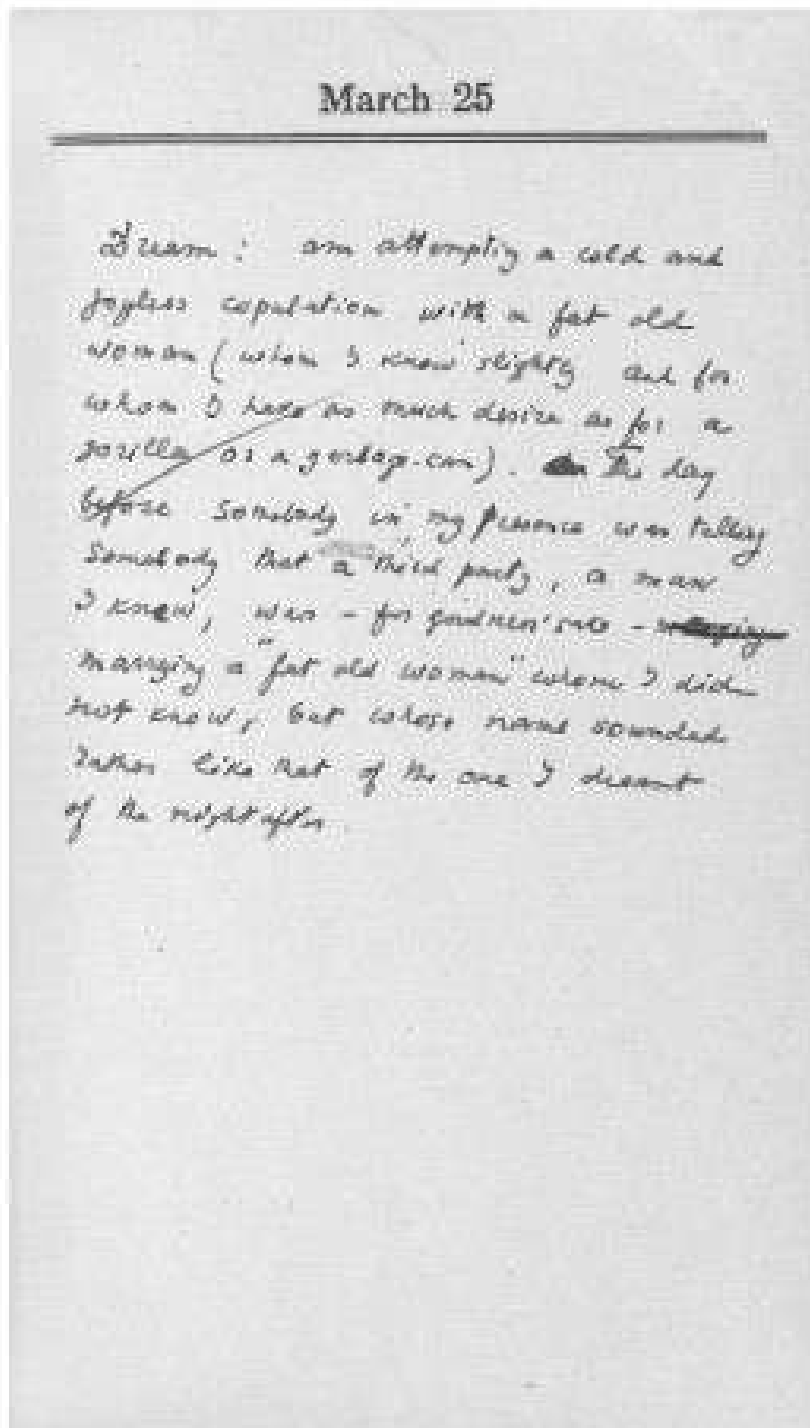

Figura 16. Un vis de-o „gingășie” erotică.

1. Aleksandr Kerenski, revoluționar socialist rus, prim-ministru al Guvernului provizoriu din iulie până în octombrie 1917, a murit în 1970 la New York.

După experiment

[1965]

Vl. 23 aprilie, *мое рождение* [ziua mea de naștere]

Vis

Mă cheamă Austin Tailor! strigă femeia de la chioșcul de ziare unde cerusem ziarul românesc, dar apoi NyTimes (și în cele din urmă îmi dau seama că îmi dăduse Pall Mall nu știu cum).

[1966]

Vll. 7 ianuarie

Vis: rezolvarea misterului suprem pe care-l aflăm după moarte este aceea că universul cu toate galaxiile sale e o picătură albastră în căușul palmei mele (văduvit astfel de toată teroarea infinitului). Simplu.

Vlll. 3 aprilie, 7.30 dimineața

Sfârșit de vis: Gheorghii Hessen¹ spunând cea mai nouă anecdotă, „poanta“ fiind când copiii străzii îi răspund asistentului social: „hai să mergem la Șapte Coaste“ – o parte rău famată și păraginită a orașului, în vis.

1. Gheorghii Hessen (1902-1971) – traducător, bun prieten al lui VN.

[1971]

11 martie

IX.

Покинуть все – работу, иБгу,
искусство, милую скудель!
По вечерВьющему снБгу
такъ Пушкинь Вхаль на дуэль.

Jumătate din ea în vis.

Lasă tot – muncă, plăcere,
Fragilitatea scumpă a artei!
Pe neaua roz a înserării
Se ducea Puşkin la duel.¹

[1973]

6 ian 1973

X.

Vis: tata a venit cu Dm. și cu mine la plajă (s-a dovedit că aveam o mare sudică în spatele Montreux Palace). Dm. și cu mine eram îngrijorați că tata (care părea foarte posac și stânjenit) o să se ardă tare.

9 ian

XI.

Vis: Gară în oraș italian. V & cu mine am fost la cumpărături. Suntem pe cale să luăm un tren regional ca să ne întoarcem în stațiunea noastră montană. Sunt reținut pe peron de un turist american. V. mă strigă în timp ce se urcă în tren. Mă descotorosesc de plicticos prea târziu trenul a plecat. Mai e altul curând, dar nu-mi pot aminti

1. Nabokov a tradus acel „verset”, cum îi zicea el, mai târziu, în 15 octombrie 1975.